

بررسی ارتباط سلامت معنوی با عوامل خطر بیماری‌های قلبی-عروقی در جمعیت شرکت کننده در مطالعه قند و لیپید تهران

گروه: سلامت معنوی

سال پایان: ۱۳۹۷

مجری: دکتر پریسا امیری

سال شروع: ۱۳۹۲

چکیده

مقدمه

سلامت معنوی یکی از ابعاد سلامت انسان و نیروی هماهنگ کننده و تکمیل کننده سه بعد جسمی، اجتماعی و روانی سلامت محسوب می‌شود. بیماری‌های قلبی-عروقی، علت اصلی مرگ و میر در سراسر جهان است و مطالعات متعددی از ارتباط میان مذهب/ معنویت و میزان پایین تر ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی حمایت می‌کنند. لذا برای اولین بار در بستر یک مطالعه‌ی آینده نگر، وضعیت سلامت معنوی و نمره خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی و ارتباط میان این دو مفهوم به وسیله پرسشنامه جامع سلامت معنوی منطبق با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و مذهبی ایرانی و همچنین نمره خطر فرامینگهام در جمعیتی وسیع در ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

روش‌شناسی

این مطالعه در چارچوب مطالعه‌ی آینده نگر قند و لیپید تهران انجام شده است. در این مطالعه مقطعی از میان افراد مراجعه کننده به واحد بررسی قند و چربی های خون در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۵ (فاز ششم)، ۲۹۱۹ نفر بالای ۴۰ سال وارد مطالعه شدند. فرم اطلاعات فردی به همراه پرسشنامه‌ی سلامت معنوی توسط شرکت کنندگان تکمیل شد. این پرسشنامه شامل ۴۸ سؤال بود که در قالب سه سازه‌ی مفهومی بینش، گرایش و رفتار طراحی شده و در هر سازه، سه مفهوم فرعی ارتباط با خدا، ارتباط با خود و ارتباط با پیرامون تبیین گردید. همچنین خطر ده ساله ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی توسط نمره خطر فرامینگهام بر اساس سطوح عوامل خطر فردی اندازه گیری شد. این مدل پیش‌بینی خطر برای محاسبه‌ی درصد احتمال رخداد قلبی در یک دوره‌ی ده ساله از سن، فشار خون سیستولیک، وضعیت سیگاری بودن، کلسترول تام، کلسترول HDL و وضعیت ابتلا به دیابت، مصرف داروی فشار خون استفاده می‌کند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی (رگرسیون لجستیک، تی مستقل، تحلیل واریانس و تحلیل کوواریانس) و توسط نرم افزار SPSS نسخه ی ۱۵ در سطح معنی داری ۰/۰۵ انجام گردید.

یافته‌ها

نتایج این پژوهش، نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی معکوس میان سلامت معنوی و خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی بود. به طوری که با پایین بودن سلامت معنوی، خطر ابتلا به بیماری قلبی-عروقی افزایش می‌یافت و این افزایش خطر در مردان و به ویژه مردان مسن، شدیدتر بود. بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی در کل

جمعیت مورد مطالعه نشان داد بیشترین میانگین امتیاز سلامت معنوی در زنان زیر دیپلم، متأهل و بیوه/مطلقه، خانه‌دار/بیکار/دانشجو و شاغل، غیر سیگاری و با فعالیت بدنی متوسط به بالا وجود دارد و کمترین میانگین امتیاز سلامت معنوی متعلق به زنان دیپلم و بالای دیپلم، مجرد، بیکار دارای درآمد، سیگاری و با فعالیت بدنی کم است. همچنین در مردان، بیشترین میانگین امتیاز سلامت معنوی در افراد زیر دیپلم و دیپلم، متأهل و بیوه/مطلقه، بیکار دارای درآمد، غیر سیگاری و با فعالیت بدنی کم است. کمترین میانگین را نیز مردان بالای دیپلم، مجرد، شاغل، سیگاری و با فعالیت بدنی متوسط به بالا به دست آورده‌اند. همچنین در افراد ۴۰-۶۰ سال، بیشترین میانگین امتیاز سلامت معنوی به زنان و مردان زیر دیپلم، متأهل و بیوه/مطلقه، افراد غیر سیگاری و با فعالیت بدنی کم و زیاد تعلق دارد و کمترین میانگین مربوط به افراد بالای دیپلم، مجرد، سیگاری و با فعالیت بدنی متوسط است. بعلاوه نتایج نشان داد زنان خانه‌دار/بیکار/دانشجو در مقایسه با مردان خانه‌دار/بیکار/دانشجو از سلامت معنوی بالاتری برخوردارند و مردان بیکار دارای درآمد نسبت به زنان بیکار دارای درآمد سلامت معنوی بالاتری دارند. در گروه سنی بالای ۶۰ سال، بیشترین میانگین امتیاز سلامت معنوی مربوط به زنان و مردان زیر دیپلم و دیپلم، غیر سیگاری و با فعالیت بدنی کم است و کمترین میانگین سلامت معنوی مربوط به زنان و مردان بالای دیپلم، سیگاری و با فعالیت بدنی زیاد است. بعلاوه نتایج نشان داد که زنان شاغل نسبت به مردان شاغل از سلامت معنوی بالاتری برخوردارند و مردان مجرد نسبت به زنان مجرد سلامت معنوی بیشتری دارند و زنان بیوه/مطلقه نسبت به مردان بیوه/مطلقه از سلامت معنوی بالاتری برخوردارند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان دهنده‌ی ارتباط سلامت معنوی با بروز پیامدهای قلبی عروقی در مردان به ویژه مردان بالای ۶۰ سال بود؛ که می‌تواند ناشی از خطر بالاتر بیماری‌های قلبی-عروقی در مردان سنین بالاتر در مقایسه با زنان سنین مشابه باشد. طراحی و انجام مداخلاتی مبتنی بر ارتقاء سلامت معنوی در جامعه و به طور ویژه در مردان و افراد مسن‌تر، ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه: سلامت معنوی، خطر بیماری‌های قلبی-عروقی، تابع خطر فرامینگهام، مطالعه‌ی قند و لیپید تهران.